

търсейки клиенти. В Пловдив в началото на XX век „До западната страна на джамията нареждаха сандъчетата си ваксаджиите. Повечето бяха цигани, но не от опърпаните, а облечени „а ла франга“... Седяха на ниски столчета пред „заведенията си“ и току почукваха с четката. Така искаха да обърнат внимание на минувачите. Манипулацията на боядисването беше доста сложна.... Процедурата свършваше с „ех, машалла, джам гиби“, прибиране на възнаграждението и отправяне леко темане към тръгващия клиент” (Ал-ваджиив 1971: 154).

През 30-те год. на Старозагорските бани всяка пролет Дурмуш е на работа със сандъчето, столчето и ваксаджийските си съоръжения. „Млади мъже слагат краката си с изпрашени обувки за почистване и излъскване, а Дурмуш весело ги насърчава: “Обувките шъ станат джам, стъкло шъ станат и довечера на забавата мадамите шъ съ оглеждат в тях... Клиентите се усмихват, плащат и тръгват из парка” (Христова 1998: 30). В тези години циганинът Асан Салиев Асанов, въпреки че живее в колибите извън чертите на Стара Загора, работното му място като ваксаджия е в центъра на града, на югоизточния ъгъл на градската градина (ЦВИА Велико Търново, ф.1967, оп.І, а.е.43, л.479).

И преди, и след Освобождението до към средата на XX век за циганите *дръндари* има работа. Инструментите им са примитивни – включват лък с корда и токмак. Натоварени на гръб със своя лък, те обикалят по градове и села, „дрънкат” памук³² и вълна и по този начин изкарват прехраната си. Срещат се още в данъчния регистър от 1522-1523 г. В Неврокопско (дн. Гоцеделчевско) преди Освобождението ги наричат стивастари, защото предлагат своите услуги на висок глас “стивасовам, стивасовам”. В Стара Загора са халачи „...Освен с „дрънкането” на памук се занимавали и с „дрънкането” на ерина³³. Памука купували кафтанджиите, за да пълнят юргани и антерии, а ерината донасяли на халачите домакините, за да им я одрънкат за възглавници и дюшеци. В днешно

Ваксаджия

³² Майсторът се опира с дясното коляно на пода и с лявата ръка държи ниско лъка, почти в хоризонтално положение. С дясната ръка удря тукмака с наддебеления му край по кордата, която пружинира в самия памук и той се разбива, става пухкав.

³³ ерина – остригани косми от ярешка кожа